

2713 woorden

Een reeds eeuwen durende misleiding.

W.F. Veltman

De voorkant van de koft van Jan Klaasens boek over Onderwijs en 'Lesgeven als kunst' in een van onze vorige nummers toont een fragment van de welbekende 'School van Athene', een van de beroemde fresco's van de schilder Rafael in het Vaticaan te Rome.

We zien op deze grootse schildering een menigte figuren, staande, zittend, liggend, alleen of in groepjes met elkander converserend. De centrale gestalten in het midden van het imposante paleisachtige gebouw zijn de twee 'leraren' welke door de eeuwen heen voor 'Plato' en 'Aristoteles' worden gehouden.

Ten bewijze hiervan kunnen de titels gelden van de boeken, die de beide mannen dragen.

Op de rug van deze boeken staan hun titels: 'Timeo' en 'Ethica'. 'Timeo' (Grieks 'Timaios') is een van de beroemdste dialogen van Plato, 'Ethica', de leer van de deugden, is een hoofdwerk van Aristoteles.

Misvatting

Ondanks de glorieuze beschouwing die Goethe aan de genoemde twee vermeende filosofen van het fresco wijdt¹, moeten we nu toch eindelijk weten, dat deze naamgeving 'Plato' en 'Aristoteles' foutief is. Een misvatting, die echter door de taaigheid, waarmee deze wordt voortgezet, verdacht veel op een bewuste 'misleiding' gaat lijken.

Herman Grimm

De zeer gedegen kunsthistoricus, Prof. Dr. Herman Grimm², docent aan de universiteit van Berlijn, heeft in de 19^e eeuw in zijn boek over de schilder Rafael op zeer duidelijke wijze aangegeven, wie die twee centrale gestalten van dit fresco voorstellen en waardoor de verkeerde naamgeving in het leven is geroepen, welke in de loop van de eeuwen schijnbaar onaantastbaar voortbestaat. Daardoor zijn in de loop van de eeuwen (het fresco is in 1509-'11 ontstaan) miljoenen mensen misleid en afgeleid van een uiterst zwaarwegende waarheid: de ontmoeting en positieve verbinding van het christendom met de spirituele wijsheid van het zogenoemde heidendom. De jongere man met het zwarte haar is de apostel Paulus, de oudere man is Dionysios, rechter van de Atheense Areopagus en ingewijde in de mysteriën van Eleusis.

Een paar onweerlegbare feiten. Het 'Karton'

Voor dit fresco heeft Rafael, zoals gebruikelijk, een schets gemaakt op grootte van het te schilderen fresco. Dit 'Karton', zoals een dergelijke schets wordt genoemd, is bewaard gebleven en is te zien in Milaan in een museum. Ik bezocht dit museum (Ambrosina) en kon persoonlijk constateren, dat op de boeken, die de midden figuren in de hand houden, **geen titel staat.** Deze titels zijn op last van een paus, na de dood van Rafael (1520) op de boekruggen geschilderd.

Ik geef een letterlijke zin uit Grimms boek over Rafael: *“Vasari, de bekende biografie van menig beroemde schilder uit de bloeiperiode van de Renaissance - eerste helft van de 16^e eeuw - noemt de beide hoofdfiguren van de ‘School van Athene’ bij vergissing ‘Plato’ en ‘Aristoteles’, voegt er elders zeer juist aan toe, dat het hier om de vereniging gaat van de heidense filosofie met de christelijke theologie”*.

Doch als de twee midden figuren werkelijk Plato en Aristoteles moeten voorstellen - en Vasari is dat blijven volhouden in latere publicaties - dan is de door mij hiervoor aangehaalde uitspraak van hem onbegrijpelijk. Plato en Aristoteles hebben toch immers de christelijke leer nog niet gekend - zij leefden ruim driehonderd jaar vòòr de komst van Christus op aarde. Het is duidelijk, dat op de een of andere manier door het Vaticaan verdoezeld moest worden, wat toch volgens de feiten zonneklaar was: Rafael heeft de passage uit het Bijbelboek, waar het bezoek van Paulus aan Athene en zijn daar gehouden toespraak op de Areopagus heuvel (niet op de Agora, waar het algemene, voor ieder toegankelijke, openbare spreekgestoelte stond) terdege bestudeerd en in beeld gebracht. (Handelingen 17, 19-34) Zie ook de kartons van de voor het Vaticaan bestemde gobelins, waar de figuur van Paulus wordt afgebeeld in een verschijning, die vrijwel identiek is met de jongere van de twee centrale figuren op het fresco ‘De school van Athene’.

De tweede centrale figuur

Wat kunnen we met zekerheid weten over de tweede centrale figuur, de grijsaard, die Paulus niet zozeer toevoert, maar die met de wijsvinger van zijn rechterhand naar boven wijst? De blikken, die de twee figuren wisselen, duiden op een samenwerking. Ze komen een gezamenlijke boodschap brengen. In de tekst van ‘Handelingen der Apostelen Hoofdstuk 17’ staat in de laatste zinnen: *“...Als zij nu van de opstanding der doden hoorden, spotten sommigen (daarmede) maar sommigen zeiden: Wij willen U wederom hiervan horen. En alzo is Paulus uit het midden van hen weggegaan. Doch sommige mannen hingen hem aan en geloofden; onder welke was ook Dionysios de Areopagiet en ene vrouw, met name Damaris³ en anderen met dezelve. 17, 32, 33, 34)”*

Over de ontmoeting en samenwerking van Paulus met deze Dionysios kan ik de geïnteresseerde lezer(es) aanraden, het boek te lezen: ‘Vom Geiste des Urchristentums’ van de Zwitserse auteur Robert Spörri, priester van de Christengemeenschap. Het boek is uitgegeven door Rudolf Geering Verslag in Basel (1941)

Het eerste hoofdstuk van dit voortreffelijke werk is getiteld: Dionysios Areopagita: ‘Die esoterische Schule von Athen’.

Ook de beroemde Legenda aurea, de gouden legende van Jacques de Voragine (13e eeuw) met de levensbeschrijvingen der Heiligen, één van de meest, met instemming van de Kerk, gelezen, meest bewonderde boeken van de christelijke Middeleeuwen in Europa, bevat een levensbeschrijving van ‘Saint Denis’, Dionysios en zijn ontmoeting met de apostel Paulus, zoals in het Bijbelboek ‘Handelingen van de Apostelen’ staat beschreven. We lezen daarin:

“Toen hij gedurende drie jaren de onderwijzingen van Paulus had ontvangen, werd hij geroepen tot het ambt van bisschop van Athene. En men zegt, dat de H. Paulus hem openbaarde wat hij had geschouwd, toen hij van de aarde ontruikt was tot in de derde hemel, gelijk Denis dit te verstaan geeft in een groot aantal passages van zijn geschriften. En hij heeft met zoveel helderheid en wijsheid geschreven over engelen, over de hiërarchische Orde en over hun daden, dat het schijnt dat hij deze dingen niet van een ander heeft geleerd, maar dat het eerder zo is, dat hijzelf tot in de hemel is ontruikt en op deze wijze alle mysteriegeheimen heeft leren kennen”.

We zien in deze laatste, door mij geciteerde woorden, een licht aangeduide, maar onmiskenbare distantie van Paulus⁴.

Dionysios' werken

Tenslotte zijn er de werken van Dionysios zelf. In één daarvan vertelt hij over zichzelf en zijn belevenis in een Syrische stad, Heliopolis of ook genoemd Baalbek, waarheen hij was gezonden, om in een heel moeilijke situatie daar ter plaatse een rechtsoordeel te vormen en wat er tijdens zijn verblijf aldaar gebeurde. Ik noem nu nog een boek, dat de allerbelangrijkste gegevens verschaft in verband met ons onderwerp. Eigenlijk geen boek, maar een enigszins knullig gestencild geschriftje, dat ons echter onschatbaar materiaal verschaft. De titel luidt: ‘Het visioen van Dionysios Areopagites’ geschreven door J.G. Sutherland⁵.

Ik vat hier de belangrijkste punten van dit geschrift samen, met de allergrootste dankbaarheid jegens de schrijver en de uitgeefster, die dit ‘geschenk’ in 1986 deden verschijnen.

In Baalbek

In het jaar 33 AD. was Dionysios, de jongste, maar meest bekwame rechter van het hoge gerechtshof te Athene, uitgezonden naar Baalbek in Syrië, om een rechtskundig probleem, dat veel beroering in de stad had veroorzaakt, op te lossen. Heliopolis, of Baalbek in Syrië stond onder de jurisdictie van het Atheense hof. Dionysios beschrijft in zijn autobiografie, dat tijdens de samenkomst op het grote plein van de stad, waar hij zijn rechtsuitspraak zou geven aangaande de daar gerezen moeilijkheden, plotseling een aardbeving kwam: *“De zon werd verduisterd en het werd zo donker, dat men elkaar niet meer kon zien, want ook de sterren waren onzichtbaar. In de bergen waren ook aardschokken. In de stad waren daken, die instortten en standbeelden vielen om. We waren allen op de grond gaan liggen aan de voet van een helling naar omhoog. Men hoorde rotsen splijten. Overal was een angstig gekerm te horen”*.

De duisternis duurde drie uren, daarna werd het weer licht. De angstige bewoners van de stad vroegen Dionysios naar de betekenis van dit gebeuren. Hij kon in geen enkel opzicht uit de gegevens van de astronomische, noch van de astrologische kennis een verklaring van de angstaanjagende verschijnselen geven. Hij liet het koortsachtige zoeken naar een uiterlijke oorzaak varen en concentreerde zich tot innerlijke rust. Toen kwam in hem als een innerlijke

aansporing de gedachte op, of, zoals hij schrijft: *“werd van Hogerhand in mijn bewustzijn gelegd: doe je best en ga zoeken in de sfeer van de aarde; dáár zul je het vinden”* En dat deed hij.

Dan aanschouwt hij een beeld: een menselijk lichaam, genageld aan een groot houten kruis en hij verneemt de woorden: *“Deze is de verborgen Godheid, die in de sfeer van de aarde is neergedaald en de schepper is van alle zichtbare en onzichtbare schepselen van de aarde. Onwetende beulen sloegen hem aan het kruis”*.

Hij scheurt zijn gewaad, daarmee te kennen gevend, dat er iets vreselijks was gebeurd. De mensen die tot de gerechtssamenkomst bijeen waren gekomen, drongen er op aan, dat hij hun de oorzaak van deze onrustbarende tekenen zou verklaren.

Hij zegt hen: *De hoogste Waarheid is op aarde verschenen. De Schepper zelf is neergedaald. Hij is mens geworden en heden hebben mensen Hem gekruisigd en gedood. Daarom verduisterde het licht, beefde de aarde en kwamen vele mensen in verwarring.*

De toehoorders dankten hem voor zijn verklaringen, maar het was duidelijk, dat zij de woorden, die hij had gesproken, moeilijk konden begrijpen. Ook Dionysios deed bij het huiswaarts gaan niet anders, dan deze aangrijpende belevenis in zijn herinnering bewaren, zonder daarmee iets te kunnen doen.

Veertien jaren later bezocht Paulus de stad Athene en hield zijn toespraak op de Areopagus. Door wat Dionysios toen hoorde, kon hij begrijpen, dat zijn ervaring in Baalbek het moment had betekend van zijn aanschouwing van het centrale mysterium van de Aarde: de God-Mens- éénwording in het hoogste Liefdesoffer van de Schepper. Hij begreep ook, dat zijn mysterie- inwijding, die hij in Eleusis had mogen ontvangen, niets anders was dan de voorbereiding van dit centrale mysterie van de aardse ontwikkeling⁶.

De evangelist Lukas, die Paulus op zijn reis door Griekenland begeleidde, heeft in het bijbelboek ‘Handelingen der Apostelen’, dat ook van zijn hand is, de hier beschreven gegevens uit Dionysios’ autobiografie weggelaten in verband met het feit, dat er reeds in die vroegste tijd christenvervolgingen plaats vonden, welke zeker, als Dionysios’ ervaringen op schrift te vinden zouden zijn geweest, nog in ergere mate zouden zijn toegenomen.

Wij hebben reeds gehoord, dat Paulus drie jaar de boodschap van Christus’ komst op aarde aan Dionysios doorgeeft. Dan wordt Dionysios tot bisschop van Athene benoemd en gewijd en hem wordt de leiding van de Christenen in die stad opgedragen.

Dit alles is het werk van Paulus. Er wordt in dit verband heel duidelijk over een ‘esoterische (d.i. mysterie-) school in Athene’ gesproken, welke natuurlijk evenmin met glans en glorie in het boek ‘Handelingen’ door Lukas kon worden genoemd.

In die tijd moet de onderwijzing betreffende de hemelse Hiërarchieën aan hem geopenbaard zijn. Rudolf Steiner zegt hierover iets uiterst belangrijks, namelijk, dat de leer omtrent de

hemelse rangorde der Hiërarchieën, welke in de mysteriën van de oude cultuurlanden bekend was bij de ingewijden, door het Christus-Wezen een verjonging ondergaat.

Een stuk kerkgeschiedenis

Sedert de tweede helft van de 4^e eeuw na Chr. zien we in het jonge christendom inwendige strijd optreden, in feite geen strijd om de waarheid, maar om de beslissende macht binnen het christendom. De verschillende concilies markeren deze strijd duidelijk⁷. Daar worden elementen uitgesloten, zoals de Ariaanse christenen⁸ (voornamelijk beleden door Germaanse volken, die vanuit het oosten binnendrongen in het Romeinse rijk, maar ook andere elementen, zoals de zogenoemde Nestorianen en de belangrijkste Griekse kerkvader Origenes (185-254).

De macht van het Westerse, Romeinse christendom, dat later de rooms- katholieke kerk wordt genoemd met de Papa, de Paus, de vaderlijke, Romeinse heerser, die in zekere zin de Romeinse Keizersmacht opvolgt, krijgt de overhand in de rijken die zich na de val van het Romeinse imperium in Zuid- Midden- en West-Europa gaan vormen.

In dit proces wordt het Griekse element met kracht onderdrukt; de Griekse taal, welke oorspronkelijk het 'voertuig' van de christelijke religie was, wordt totaal verdrongen. Alleen in de gezongen mis zijn de eerste woorden nog Grieks: 'Kyrie eleison', 'Heer erbarm U'. Al het andere is Latijn geworden.

Nu gebeurt er weer iets uitzonderlijks. De Keizer van het Oost-Romeinse rijk (Byzantium) schenkt aan de keizer van het Westen een kostbaar boek als 'relatiegeschenk', een teken van dank en hulp, welke deze westerse keizer (Karel de Grote) aan het Byzantijnse rijk had gegeven in de strijd tegen de opdringende machten uit het Aziatische Oosten (Islamieten).

Hiërarchieënleer van Paulus en Dionysios

Dit geschenk was een exemplaar van Dionysios' geschrift over de hemelse Hiërarchieën. Het boek belandde bij Karels opvolger in Frankrijk, doch niemand kon het lezen, omdat men in het Westen geen Grieks meer kende. Behalve de Ierse christelijke monniken. Deze beheersten nog wel de Griekse taal. De Franse koning, Karel de Kale, verzocht de Ierse geleerde aan zijn Paleisschool (Laon), Scotus Erigena, het boek in het Latijn te vertalen, welke taak deze Scotus op onberispelijke wijze verricht.

Dus pas in het begin van de 9^e eeuw nam het westerse christendom de machtige inhoud van de Hiërarchieënleer in zich op. Wij zien in scholastische geschriften (13^e eeuw) en aan beeldhouwwerken aan en in Romaanse en Gotische kathedralen en kerken de imponerende invloed daarvan.

Het schrappen van de Hiërarchieënleer in de christelijke theologie

In de Nieuwe Tijd vanaf 1413 AD verandert in de christelijke landen, met name in Europa, de geestesgesteldheid ten opzichte van zulke 'esoterische' inhouden zoals de Hiërarchieënleer. IJverige taalgeleerden in het kerkelijk milieu ontdekken, dat de taal waarin het Dionysios-boek was geschreven, afkomstig was uit een veel later stadium van het Grieks dan

gebruikelijk was in de tijd van Paulus en Dionysios. Het bewuste boek kon nooit van de hand van Dionysios, 'Saint Denis', zijn. Een onbekende zou de naam van de Heilige uit de tijd van het oerchristendom hebben gebruikt om zijn werk het nodige prestige te bezorgen. Het geschrift wordt als een vervalsing 'ontmaskerd' en uit de christelijke kerk gebannen. De inmiddels opgekomen Hervorming van Luther en van Calvijn (16^e eeuw) sluit zich bij deze vervalsingstheorie aan.

In het Vaticaan acht de leiding het kennelijk beter (vermoeden van W.F.V.) om de 'vergissing van Vasari' maar aan te houden. Met de opdoeking van de Hiërarchieënleer uit de esoterische School van Dionysios en Paulus kan ook maar beter dat tweetal uit Rafaels fresco geëlimineerd worden, heeft men kennelijk gedacht.

Dr. Rudolf Steiner heeft deze zaak rechtgezet door te vermelden, dat de inhoud van de esoterie alleen mondeling werd doorgegeven - de mensen bezaten in het verleden een veel beter en door wijding beschermd geheugen dan wij dit tegenwoordig hebben. De Griekse tekst die als 'geschenk' naar het westen kwam, mag qua inhoud 'authentiek' worden genomen. Het schrappen van de Hiërarchieënleer in de christelijke theologie betekent ook voor de moderne wetenschap een duw in de richting van het huidige materialisme. De thans optredende feiten van de zogenoemde Bijna Dood Ervaringen (BDE) kunnen door de officiële wetenschap niet geaccepteerd worden, omdat zij zelf blindelings als dogma heeft aanvaard, dat alle werkelijkheid, die door esoterie (spirituele kennis) kan worden gevonden, niets is dan bedrog, vervalsing, hallucinatie of ouwe-wijvengeklets.

We gaan een volgende maal verder, maar eerst nog eens naar Rome reizen en met wie mee wil, met luide stem in de bomvolle 'camera delle signature' verkondigen, dat de twee centrale figuren van de fresco 'De School van Athene' NIET Plato en Aristoteles zijn, maar Paulus en Dionysios!

Noten

¹ Zie Goethe: 'Italienische Reise'

² Herman Grimm (1828-1901). Zijn boek over Rafael is in Nederlandse vertaling als Phoenix Pocket no. 84 in 1963 verschenen bij W. de Haan N.V. Zeist

³ Damaris was de echtgenote van Dionysios

⁴ Het zou te ver voeren deze, hier slechts terloops aangeduide, 'distantiëring' ten aanzien van Paulus nader toe te lichten. Als men zijn levensverhaal nagaat, is het begrijpelijk, dat bij de oorspronkelijke apostelen aanvankelijk alleen antipathie ten opzichte van de fanatieke Saulus optrad.

⁵ *Het visioen van Dionysios Areopagites* van J.G. Sutherland uitgegeven door Uitgeverij Zevenster Driebergen- Zeist c. 1986

⁶ Eleusis- inwijding. Zie W.F. Veltman: *Hellas*, hoofdstuk 11 (verkrijgbaar bij de Vereniging voor Vrije Opvoedkunst, www.vrijeopvoedkunst.nl).

⁷ Zie: Renate Riemeck: *Glaube, Dogma, Macht Geschichte der Konzilien*

⁸ Zie: W.F. Veltman: *Ravenna*